

RAPORT Z DZIAŁALNOŚCI FUNDACJI „POMOC POLAKOM NA WSCHODZIE” W 2018 ROKU

Dla Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” rok 2018 był ważny nie tylko ze względu na jego jubileuszowy charakter – 100. rocznicę odzyskania przez Polskę Niepodległości – ale również z powodu ilości oraz zasięgu inicjatyw i akcji, w które była zaangażowana. W minionym roku Fundacja rozdysponowała ponad 37 000 000 zł, przekazując je na wieloaspektowe wsparcie Polaków mieszkających poza granicami kraju, niesienie im pomocy oraz dbanie o nasze dziedzictwo narodowe i promocję Polski.

Fundacja realizując swoje cele wykonuje państwowe zadania zlecone, które powierza jej Senat RP – główny opiekun Polonii i Polaków za granicą z ramienia Rzeczypospolitej Polski – we współpracy z Ministerstwami: Spraw Zagranicznych, Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Edukacji Narodowej. Środki na dofinansowanie projektów, które Fundacja kieruje do beneficjentów, pochodzą z Senatu RP i poszczególnych ministerstw oraz – między innymi w przypadku podlegającego Fundacji Wschodniego Funduszu Dobroczynności – darczyńców i sponsorów takich jak Spółki Skarbu Państwa, podmioty prywatne, samorządy oraz środki z bezpośredniego wsparcia celowego realizowanego jako mecenat polskiego biznesu.

Fundacja opiekuje się polskimi miejscami pamięci narodowej, wspiera renowację zabytków i cmentarzy na Wschodzie, realizuje też projekty mające na celu poprawę sytuacji społecznej, zawodowej i materialnej naszych Rodaków oraz pogłębienie więzi pomiędzy środowiskami polskimi i innymi narodami żyjącymi w krajach zamieszkiwanych przez Polaków.

MEDIA

W 2018 roku Fundacja wsparła 56 redakcji z 12 krajów, współpracowała też z 5 działającymi w Polsce. Jednym z kluczowych przedsięwzięć medialnych była inauguracja weekendowego wydania jedyne polskojęzycznego dziennika na Litwie. Wydawany od października „Magazyn Kurier Wileński” spotkał się z bardzo dużym zainteresowaniem polskich czytelników, posiada nowoczesną, kolorową szatę graficzną i przybliży polskim czytelnikom nie tylko litewską problematykę lokalną, ale również zagadnienia dotyczące polskiej i światowej polityki, kultury, historii, religii, sportu oraz stylu życia.

W ramach działań medialnych Fundacja współorganizowała również walne zebranie Federacji Mediów Polskich na Wschodzie, które odbyło się w listopadzie w warszawskim Belwederze. Tegorocznemu spotkaniu przedstawiciele polskich redakcji towarzyszyła konferencja, w której udział wzięli dziennikarze z Litwy, Łotwy, Białorusi i Ukrainy oraz Czech.

W 2018 roku rozszerzył się również zasięg działania portalu IDA, który dotąd skierowany był do Polaków mieszkających na Ukrainie, a teraz informuje również o działaniach polskich środowisk z Litwy, Łotwy, Czech, Słowacji, Węgier i Mołdawii.

W ramach obchodów 100. rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości Fundacja zaangażowała się również w tworzenie cyklu 40 audycji „Wielcy twórcy Niepodległej” realizowanego razem z Polskim Radiem dla Zagranicy. W ramach tego projektu w siedzibie Polskiego Radia zorganizowano również praktyki dziennikarskie dla przedstawicieli polskich redakcji ze Wschodu. Natomiast jedną z kolejnych inicjatyw szkoleniowych były zorganizowane we Lwowie warsztaty dla młodych dziennikarzy, podczas których poznawali oni tajniki pracy realizatora i reportera, kurs zakończył się stażem w TVP Polonia dla wybranych uczestników.

POMOC CHARYTATYWNA I WSCHODNI FUNDUSZ DOBROCZYNNOSCI

W 2018 roku Fundacja rozdysponowała ponad 37 000 000 zł, przekazując je na wsparcie Polaków mieszkających poza granicami kraju, dbanie o nasze dziedzictwo narodowe i promocję Polski. Również w minionym roku jednym z głównych kierunków działań Fundacji była pomoc charytatywna.

W 2018 roku, w ramach udzielania polskim środowiskom na Wschodzie pomocy charytatywnej i socjalnej, Fundacja objęła wsparciem 113 polskich organizacji i parafii z 11 krajów byłego ZSRS – Armenii, Białorusi, Gruzji, Kazachstanu, Kirgistanu, Litwy, Łotwy, Mołdawii, Rosji, Ukrainy i Uzbekistanu.

Pomoc udzielana była za pośrednictwem polskich organizacji, parafii i szkół, które przeprowadziły w swoich społecznościach wywiady środowiskowe i na ich podstawie przedkładały listy najbardziej potrzebujących osób.

Dofinansowanie ze środków Senatu RP objęło koszty: badań lekarskich, leczenia, zakupu leków i drobnego sprzętu medycznego oraz pomocy rzeczowej (odzieży, obuwia, paczek żywnościowych i świątecznych, środków higieny i czystości, sprzętu RTV i AGD oraz mebli). Przekazano również bezpośrednie wsparcie finansowe w postaci zapomóg losowych i socjalnych udzielanych osobom zasłużonym w podtrzymywaniu polskości i walce o polską pamięć historyczną, a znajdującym się w trudnej sytuacji bytowej. Dofinansowano także bieżące funkcjonowanie i koszty doposażenia placówek medycznych i opiekuńczych na Wschodzie. W ramach projektu zapewniono też środki na podróż i zakwaterowanie dla beneficjentów przyjeżdżających do Polski w związku z realizacją poszczególnych działań.

Fundacja w 2018 roku pomogła między innymi znanemu nie tylko na Litwie Hospicjum im. bł. ks. Michała Sopoćki w Wilnie prowadzonemu przez siostrę Michaelę Rak oraz hospicjum Fundacji „Dajmy Nadzieję” we Lwowie. Wsparto również domy opieki oraz ośrodki opiekuńcze dla starszych osób w Brzuchowicach i Gródku Podolskim na Ukrainie oraz Łużkach na Białorusi, gabinet kardiologiczny w Gruzji i placówki opiekuńcze dla dzieci w Wilnie i Fastowie na Ukrainie.

Od 2017 roku Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” realizuje działania w zakresie pomocy charytatywnej i socjalnej na Wschodzie również poprzez Wschodni Fundusz Dobroczyńności (WFD). Fundusz ten wspierają tacy sponsorzy i darczyńcy jak: Fundacja PZU, Fundacja Grupy PKP, Fundacja PKO Banku Polskiego, Fundacja BKG im. J. K. Steczkowskiego, Kopalnia Gipsu i Anhydrytu „Nowy Łąd” Sp. z o.o. w Niwnicach, Fundacja KGHM Polska Miedź, Fundacja Lotto, Fundacja PGE, Fundacja PGE – Energia Ciepła, Fundacja ORLEN – Dar Serca, Fundacja PGNiG im. Ignacego Łukasiewicza, Fundacja „Tauron” i Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych. W ramach działalności WFD możliwa była pomoc osobom indywidualnym, zasłużonym Polakom, przygotowanie paczek świątecznych dla wychowanków domów dziecka w Solecznikach i na Antokolu oraz potrzebujących w rejonie trockim na Litwie oraz w Kazachstanie. Środki z WFD umożliwiły także przyjazd dzieci z Białorusi i Łotwy na obozy językowe.

W kwietniu, w Warszawie, Fundacja zorganizowała również szkolenie, sfinansowane ze środków Fundacji PKO BP „I ty możesz pomóc” skierowane do wolontariuszy z placówek opieki paliatywnej z Białorusi, Litwy, Mołdawii i Ukrainy.

DZIEDZICTWO KULTUROWE I HISTORYCZNE

Zakres działań Fundacji związany z „Dziedzictwem kulturowym i historycznym” obejmuje projekty mające na celu zachowanie polskiego dziedzictwa historycznego i kulturowego, takiego jak cmentarze, obiekty kultu, wystawy oraz dokumenty historyczne. Mają one aktywizować i integrować polskie środowiska, wzmacniać w nich poczucie tożsamości narodowej i obywatelskiej, promować historię i dziedzictwo materialne Polski. Działania te w 2018 roku objęły Białoruś, Bułgarię, Litwę, Łotwę, Mołdawię, Rosję i Ukrainę, a ich efektem było utworzenie ekspozycji przybliżających historię Polski, zainstalowanie tablic upamiętniających zasłużonych Polaków oraz działania polegające na porządkowaniu i dokumentowaniu miejsc męczeństwa oraz pamięci narodowej.

Prace konserwatorskie na polskich cmentarzach i kwaterach Fundacja prowadzi w ramach programu „Miejsca Pamięci Narodowej za Granicą” finansowanego przez polski resort kultury. Jednym z kluczowych projektów wspieranych przez Fundację razem z MKiDN było uporządkowanie Polskiej Kwatery Wojskowej na Zakrecie połączone z profesjonalną kwerendą archiwalną mającą na celu odtworzenie miejsca pochówku poległych tam polskich żołnierzy. Istotne, tym razem dla polskiej mniejszości na Ukrainie, było również – finansowane ze środków Kancelarii Senatu – wykonanie replik 3 dzwonów umieszczonych potem w odnowionej dzwonnicy przy kościele pw. Trójcy Świętej w Pomorzanach. Wśród litewskich projektów ważne było wsparcie akcji „Pomnikom Rossy” oraz renowacja jednego z nich, upamiętniającego śmierć powstańca listopadowego Justyna Hrebnickiego.

Projektem własnym Fundacji, realizowanym razem ze Związkiem Polaków na Białorusi, była opieka nad polskimi kwaterami na cmentarzach w obwodach: brzeskim, grodzieńskim, mińskim oraz witebskim. Tylko w ciągu ostatniego półtora roku – korzystając ze środków Senatu – poddano renowacji i rekonstrukcji ponad 430 mogił indywidualnych i zbiorowych

polskich żołnierzy poległych w wojnie z bolszewikami. Do 2020 roku planowane jest dokończenie prac na 12 najbardziej zapomnianych polskich nekropoliach na terenie północno-wschodniej Białorusi, Litwy i Łotwy.

Działaniami własnymi były również: nagranie we współpracy z portalem Wilnoteka.lt wspomnień Jadwigi Pietkiewicz o niezwykle ważnych dla polskiej kultury nekropoliach wileńskich – Cmentarzu Bernardyńskim i Cmentarzu św. Piotra i Pawła na Antokolu oraz renowacja i pielęgnacja nagrobków żołnierzy Wojska Polskiego poległych w 1920 roku pod Duksztami Starymi na Litwie oraz renowacja pomnika upamiętniającego Bitwę pod Żurawnem na Ukrainie.

KULTURA

W ramach zadania „Kultura w działaniu” w 2018 roku pomogliśmy w realizacji ponad 200 projektów w 15 krajach. Inicjatywy te były realizowane w obrębie kilku podstawowych obszarów tematycznych: wsparcia profesjonalnych teatrów polskich oraz amatorskich kół teatralnych; nauczania języka i kultury polskiej na wyższych uczelniach w krajach zamieszkania beneficjentów; upowszechniania wiedzy o Polsce, jej historii oraz wybitnych postaciach życia społecznego i kulturalnego, również poprzez organizację konferencji popularno-naukowych; organizacji wystaw artystycznych, plenerów malarskich i fotograficznych; wydawaniu publikacji popularnonaukowych i literatury pięknej, produkcji filmów dokumentalnych oraz przygotowania płyt audio; aktywizacji kulturalnej środowisk polskich poprzez umożliwienie im udziału w warsztatach artystycznych i literackich; promocji kultury i języka polskiego poprzez organizację festiwali i koncertów; profesjonalizacji ośrodków kultury połączonej ze wspieraniem działalności koncertowej chórów, zespołów ludowych i muzycznych; organizacji wyjazdów dzieci, młodzieży oraz członków organizacji polskich do miejsc związanych z kulturą i historią Polski.

Dzięki realizacji projektów udało się osiągnąć zamierzone efekty. Wsparto 6 profesjonalnych i amatorskich grup teatralnych (m.in. Polski Teatr w Wilnie, Polskie Studio Teatralne w Wilnie, Polski Teatr Ludowy we Lwowie, Polski Ruch Teatralny w Wędryni). Zorganizowano występy polskich teatrów z Litwy i Ukrainy, 4 festiwale teatralne, 5 plenerów oraz 4 wystawy malarskie. Wydano 18 publikacji książkowych i 1 płytę CD oraz wyprodukowano 7 filmów dokumentalnych. Zorganizowano 45 imprez promujących polską kulturę, literaturę, sztukę i historię. Odbyło się również 12 konferencji o charakterze naukowym i historycznym. Zorganizowano 23 warsztaty dla dzieci oraz młodzieży w różnych dziedzinach aktywności artystycznej i kulturalnej, 11 konkursów (historycznych, plastycznych i tanecznych) oraz 22 wyjazdy kulturalno-poznawcze. Wsparto 32 polskie zespoły i ośrodki kultury. Zorganizowano też 6 wydarzeń związanych z obchodami 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości.

Wśród najważniejszych projektów znalazła się cykliczna konferencja „Dialog Dwoch Kultur” zorganizowana w Krzemieńcu na Ukrainie, której celem jest pielęgnowanie dorobku intelektualnego i naukowego Liceum Krzemienieckiego. Podczas tego wydarzenia spotykają się i dyskutują pisarze, artyści i naukowcy z różnych krajów, a imprezie towarzyszą wystawy

plenerowe oraz publikacje. Kolejną cykliczną imprezą jest Międzynarodowy Festiwal Teatrów Dziecięcych „Podaruj dzieciom uśmiech”, realizowany we współpracy z Kulturalno-Oświatowym Centrum im. K. Makuszyńskiego w Stryju. Na stałe do kalendarza imprez o zasięgu międzynarodowym weszły również, odbywające się każdej jesieni, „Wileńskie Spotkania Sceny Polskiej” oraz „Lwowska Wiosna Teatralna” i Festiwal „MONOwschód”. Fundacja zaangażowała się również w organizację gościnnych występów polskiego teatru ze Lwowa w Warszawie – na Dużej Scenie Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana.

Fundacja posiada też bogate doświadczenie w dziedzinie publikacji wydawnictw popularnonaukowych, tłumaczeń literatury dla dzieci i dorosłych oraz albumów. Dużym zainteresowaniem cieszyła się seria publikacji dokumentujących losy polskich pisarzy na Kresach Południowo-Wschodnich „Śladami słów skrzydlatych...”, która w 2018 roku została poszerzona o album Ewy Ziółkowskiej poświęcony śladom polskich literatów na Białorusi.

Dzięki akcji „Dobra książka na Wschód” uzupełniono zasoby biblioteczne ośrodków kultury i wyposażono biblioteki działające przy wydziałach oraz katedrach filologii polskiej na wyższych uczelniach w krajach zamieszkania beneficjentów.

EDUKACJA

W ramach działań związanych z edukacją w ubiegłym roku Fundacja zrealizowała 6 głównych zadań. Dwa z nich miały na celu wsparcie polskich uczniów na Litwie. W ramach projektu „Bon Pierwszaka” 1604 uczniowie klas pierwszych oraz przygotowawczych w 56 szkołach z polskim językiem nauczania otrzymali „Wyprawkę pierwszoklasisty”. Ponadto polskie dzieci zostały wsparte stypendium finansowym. Wyprawkę otrzymali w tym roku również uczniowie 9 szkół z Ukrainy i 4 z Łotwy. Natomiast uczniowie z Czech w ramach tej akcji otrzymali plecaki z wyposażeniem szkolnym. Program został dofinansowany przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. W analogicznym programie „Bon maturzysty” stypendia oraz pamiątkowe albumy dostali maturzyści z 37 szkół z polskim językiem nauczania. Oba programy, oprócz zabezpieczenia potrzeb polskich uczniów, mają na celu podtrzymanie ich tożsamości narodowej, podniesienie atrakcyjności polskiego szkolnictwa oraz wzmocnienie potencjału rozwojowego polskich środowisk na Litwie.

W 2018 roku Fundacja zorganizowała wsparcie i rozwijała współpracę z edukacyjnymi organizacjami parasolowymi, czyli Macierzami Szkolnymi na Białorusi, Litwie i Ukrainie, które zrzeszają środowiska uczniów, nauczycieli, działaczy oświatowych oraz rodziców działających na rzecz kształcenia dzieci i młodzieży w języku polskim.

W ramach projektu „Edukacja polska na Wschodzie – wspieranie bieżącego funkcjonowania placówek edukacyjnych” dofinansowano – ze środków Senatu RP – szkoły społeczne pełniące rolę szkolnictwa uzupełniającego i placówki publiczne (prowadzące zajęcia w języku polskim) działające w systemie oświaty kraju zamieszkania oraz polskie przedszkola i grupy przedszkolne. Projekt objął wsparciem finansowym i systemowym bieżące potrzeby środowisk szkolnych, nowoczesne wyposażenie klas, pracowni językowych i bibliotek w materiały

dydaktyczne oraz podręczniki, zakup sprzętu, pomocy naukowych i wyposażenia sal sportowych. W szkołach społecznych dofinansowano również opłaty za wynajem pomieszczeń. W ramach zadania wsparto placówki edukacyjne na Litwie, Ukrainie, Mołdawii, Białorusi i Łotwie oraz w Gruzji, Czechach, Rosji, Słowacji, Estonii, Serbii, Bułgarii, Kirgistanie i Kazachstanie.

W 2018 roku programem dopełniającym wsparcie bieżące było zadanie „Edukacja polska na Wschodzie – działania uzupełniające kształcenie”. W jego ramach dofinansowano inicjatywy aktywizacyjne poszerzające edukację dzieci i młodzieży ze szkół społecznych działających w ramach szkolnictwa uzupełniającego oraz ze szkół publicznych z językiem polskim. Oferta skierowana była do szkół na Białorusi, Litwie, Łotwie, Ukrainie, Węgrzech oraz w Rosji, Kirgistanie, Kazachstanie i Czechach; koncentrowała się na aktywizacji uczniów poprzez organizację wyjazdów edukacyjnych, obozów i kolonii w krajach zamieszkania oraz w Polsce, półkolonii, a także warsztatów, konkursów, olimpiad oraz zajęć pozalekcyjnych. Realizacja tego projektu przyczyniła się m.in. do aktywizacji uczniów oraz ich integracji z rówieśnikami z Polski i młodzieżą polskiego pochodzenia z innych krajów, umacniania polskiej tożsamości narodowej oraz uatrakcyjnienia procesu edukacji poprzez wyjazdy, warsztaty i turnusy kolonijne.

W minionym roku w ramach zadania „Edukacja polska na Wschodzie – wsparcie dla nauczycieli” zrealizowane zostały zadania związane z bezpośrednim dofinansowaniem i działaniami miękkimi w postaci doskonalenia umiejętności oraz podnoszeniem kwalifikacji nauczycieli języka polskiego z Białorusi, Litwy, Ukrainy, Estonii, Gruzji, Łotwy, Kirgistanu, Mołdawii i Rosji. Dofinansowanie było przekazywane w postaci wynagrodzeń i jednorazowych nagród dla pedagogów. Doksztalcenie obejmowało takie bloki tematyczne jak kursy językowe, wychowanie przedszkolne, metodyka pracy z uczniami uzdolnionymi, techniki multimedialne, kompetencje językowe i kulturoznawcze oraz kanon wychowania narodowego. Ponadto przeprowadzono konkursy – na najlepszy scenariusz lekcji języka polskiego na Białorusi oraz najlepszą szkołę i nauczyciela na Litwie.

W 2018 roku zorganizowano również III edycję – finansowanej przez Senat RP, Fundację PKO BP, Fundację PGNiG im. Ignacego Łukasiewicza i Fundację PZU – akcji „Polska z Plecakiem”, w ramach której ponad 300 uczniów z Białorusi, Litwy, Łotwy i Ukrainy wzięło udział w turnusach wypoczynkowo-edukacyjnych w Wiśle i Ustce. Odbyła się też V edycja wspieranego przez Senat programu „Wspólna ławka” – wymiany uczniów z Białorusi i z Polski. Tak samo nazywał się wspierany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej program wymiany, w ramach którego uczniowie z Polski pojechali do Irlandii i na Łotwę (w 2019 roku uczniowie z tych krajów przyjadą do Polski). Natomiast Instytut Adama Mickiewicza sfinansował program „Wspólna LAVKA” skierowany do uczniów z Litwy, Łotwy i Ukrainy.

STYPENDIA

Jednym z działań realizowanych w 2018 roku przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” jest projekt „Program stypendialny PLus – AKTYWNY STUDENT”. Jego celem jest pomoc

młodzieży polskiego pochodzenia studiującej na uczelniach wyższych w krajach zamieszkania oraz jej aktywizacja w środowiskach polonijnych. W ubiegłym roku Fundacja przyznała 584 stypendia dla studentów polskiego pochodzenia z 16 krajów: Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Czech, Kazachstanu, Kirgistanu, Litwy, Łotwy, Macedonii, Mołdawii, Rosji, Rumunii, Serbii, Słowacji i Ukrainy. Pomoc stypendialna, poza czynnikiem motywującym, dla większości objętych programem studentów stanowiła istotne wsparcie socjalne, dzięki któremu wielu z nich mogło kontynuować studia wyższe.

Działając na rzecz wsparcia młodzieżowych środowisk polonijnych Fundacja dofinansowała projekty realizowane przez dwie nieformalne grupy młodzieży polskiej – reaktywowane Kluby Aktywnych Stypendystów – Lwowski Klub Młodzieży „Strefa Młodzieży” oraz młodzież zrzeszoną przy Studenckim Klubie Polskim w Żytomierzu. W 2018 roku został utworzony również Klub Studencki „Juventa Wileńska”, który uczestniczył w projekcie wymiany młodzieży realizowanej przez Lwowski Klub „Strefa Młodzieży”.

AKTYWIZACJA

W 2018 roku Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” przyczyniła się do wzmocnienia aktywności obywatelskiej środowisk polskich i polonijnych na Wschodzie opierając się na siedmiu formach działalności.

Wsparta struktury 145 polskich organizacji na Wschodzie dofinansowując ich bieżącą działalność, wyposażenie siedzib, przeprowadzanie drobnych remontów i adaptacji pomieszczeń oraz zakup niezbędnego sprzętu. Pomoc Fundacji w tym zakresie działań aktywizacyjnych udzielona została Polakom z RPA, Białorusi, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Estonii, Gruzji, Litwy, Łotwy, Mołdawii i Rosji, Rumunii oraz Serbii, Słowacji, Uzbekistanu i Ukrainy.

Fundacja dba o prawa mniejszości polskich na Wschodzie. W 2018 roku kontynuowała działalność zmierzającą do wzmocnienia pozycji polskich organizacji oraz osób pochodzenia polskiego zmierzając do realizacji ich praw. W ramach projektu aktywizacyjnego kontynuowano opiekę nad polską mniejszością narodową nie tylko w formie poradnictwa prawnego, ale także przekazując informacje na temat praw i ich realizacji. Stworzono nowe punkty doradztwa prawnego i utrzymano dotychczasowe punkty pomocy prawnej, dbano o pogłębienie świadomości obywatelskiej i praw przysługującym mniejszościom narodowym. Fundacja brała też udział w organizacji konferencji o ochronie mniejszości narodowych oraz dbała o przestrzeganie praw do zachowania, rozwoju i posługiwania się językiem polskim oraz edukację prawną młodzieży. W 2018 roku w ramach tej formy działalności aktywizacyjnej wsparło polskie organizacje w Czechach, na Litwie i Ukrainie, w Mołdawii i Rosji.

Oddzielną grupę projektów aktywizacyjnych stanowiły w 2018 roku przedsięwzięcia wspierające i pobudzające przedsiębiorczość, ze szczególnym naciskiem na umiejętność dostrzegania i wykorzystywania szans w otoczeniu – zarówno w perspektywie kształtowania kariery zawodowej, jak i prowadzenia działalności biznesowej. Inicjatywy te

uwzględniały interesy społeczności lokalnych oraz możliwości nawiązania i wzmocnienia współpracy gospodarczej z Polską. W wyniku przeprowadzanych działań beneficjenci projektu w Czechach, Mołdawii, na Ukrainie, Słowacji i Litwie nabyli kompetencje umożliwiające założenie i prowadzenie działalności gospodarczej. Zdobyte doświadczenie biznesowe oraz wiedza ekonomiczna stanowią wartość przekazywaną w obrębie środowisk polskich. W 2018 roku Fundacji udało się zrealizować między innymi Wileńską Akademię Przedsiębiorczości, projekt finansowany przez Orlen Lietuva we współpracy ze Szkołą Główną Handlową w Warszawie oraz Domem Kultury Polskiej w Wilnie.

Polskie organizacje na Wschodzie, by móc budować silną pozycję w kraju zamieszkania, muszą stale podnosić kompetencje swoich członków, działaczy i liderów, dlatego Fundacja organizowała w 2018 roku szereg szkoleń i warsztatów. Ich tematyka obejmowała między innymi funkcjonowanie organizacji pozarządowych, zarządzanie projektem i organizacją oraz aktywizację młodzieży. Sprzyjały one doskonaleniu kompetencji zawodowych oraz wymianie doświadczeń określonych grup profesjonalistów i organizowane były dla Polaków mieszkających na Białorusi, Ukrainie, Litwie oraz Słowacji, w Czechach, Mołdawii i Rosji.

W 2018 roku Fundacja doprowadziła do wielu spotkań organizacji polskich na Wschodzie. Inicjatywy integrujące zarówno członków organizacji polskich oraz polonijnych na Wschodzie, jak i osoby niezrzeszone, na rzecz których działają, zajmują ważne miejsce w działalności aktywizacyjnej. Wspólne organizowanie spotkań okolicznościowych z okazji świąt państwowych i religijnych, rocznic, Dni Polonii i Polaków za Granicą, jubileuszy organizacji oraz forów polonijnych sprzyja pogłębianiu relacji pomiędzy członkami polskich społeczności na Wschodzie, zwiększa skuteczność komunikacji i tworzy przyjazną atmosferę pomocną w budowaniu dobrych stosunków interpersonalnych w organizacjach. W 2018 roku wsparcie w ramach tego projektu uzyskali beneficjenci: z RPA, Białorusi, Chorwacji, Czech, Gruzji, Litwy, Łotwy, Mołdawii, Rosji, Słowacji, Ukrainy i Węgier.

Kolejną gałęzią aktywizacyjnej działalności Fundacji jest zaangażowanie w krzewienie kultury fizycznej i organizację wydarzeń sportowych. Również w ubiegłym roku polegała ona na wspieraniu działań promujących aktywność fizyczną społeczności polskich, upowszechnieniu atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego poprzez aktywizację środowisk zawodowych i społecznych na Wschodzie oraz wzmocnienie roli organizacji oferujących programy popularyzacji sportu dla wszystkich. W ramach realizacji projektu wsparto organizację zawodów, festynów i obozów sportowych w różnych dyscyplinach, m.in.: siatkówce, koszykówce, piłce nożnej, piłce ręcznej, biegach, a także spływów kajakowych i rajdów rowerowych, jak również plenerowych imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży. Organizacje, kluby i sekcje sportowe zostały wyposażone w sprzęt sportowy i turystyczny (m.in. siłownie) oraz stroje sportowe. Działalność ta realizowana była w dziewięciu krajach: na Białorusi, w Czechach, Kazachstanie, Kirgistanie, na Litwie, Łotwie, w Mołdawii, Rosji i na Ukrainie.

Elementem działalności Fundacji sprzyjającej aktywizacji Polaków na Wschodzie jest również pogłębianie ich więzi z Polską. Działania w ramach tego projektu obejmowały szkolenia, spotkania profesjonalistów, pobyty naukowe i wyjazdy o charakterze poznawczym do Polski. Realizacja tych działań w 2018 roku przyczyniła się do pogłębienia i umocnienia dotychczasowej współpracy organizacji polskich i polonijnych z krajem, umożliwiła wymianę doświadczeń i promowała współdziałanie. Istotą zrealizowanych zadań było wspieranie działań polskich organizacji, które aktywnie wzmacniają więzi i kontakty Polaków i Polonii z krajem poprzez realizację projektów adresowanych do Rodaków w Czechach, na Litwie, w Rosji oraz na Ukrainie.

POMOC BEZPOŚREDNIA – INWESTYCJE

W ramach bezpośredniej pomocy inwestycyjnej w 2018 roku Fundacja zrealizowała takie projekty jak m.in.: realizowane we współpracy z samorządem miasta, prace remontowe Gimnazjum Polskiego w Dyneburgu na Łotwie, polegające na wymianie dachu i fasady budynku; adaptacja pomieszczenia gospodarczego w Parafii pw. św. Michała Archanioła w Iwieńcu na Białorusi; prace remontowe Domu Seniora Caritas Diecezji Grodzieńskiej na Białorusi polegające przede wszystkim na demontażu, remoncie piwnic i fundamentów, ścian, stropów, schodów oraz dachu. Do działań inwestycyjnych zrealizowanych w 2018 roku należy również kontynuacja remontu budynku Ośrodka Wypoczynkowego dla dzieci „Nieciecz” na Białorusi, przeprowadzone zostały prace związane z remontem dachu. Ośrodek należący do Caritasu Diecezji Grodzieńskiej na Białorusi służy jako miejsce wypoczynku i rekreacji dla dzieci będących w trudnej sytuacji życiowej, między innymi z rodzin biednych, wielodzietnych i niepełnych.

DZIAŁANIA WŁASNE FUNDACJI:

- **#KTOTYJESTEŚ**

Przedsięwzięciem Fundacji o największym zasięgu była kampania #KTOTYJESTEŚ, która objęła niemal cały świat, skierowana do Polaków mieszkających poza granicami kraju oraz do ich krewnych i przyjaciół w Polsce. Miała na celu uświadomienie rodzicom na emigracji jak ważne jest przekazywanie dzieciom języka ojczystego oraz edukacja w języku polskim. Akcja promowała zalety dwujęzyczności, informowała też jak wspierać dzieci dwujęzyczne, aby w przyszłości mogły w pełni wykorzystać swój potencjał intelektualny i poznawczy. Elementem kampanii była produkcja i emisja trzech spotów filmowych oraz szeroko zakrojona akcja informacyjna w mediach społecznościowych.

Łącznie związane z kampanią materiały w mediach społecznościowych zostały wyświetlone ponad 3 mln razy. Trzy spoty obejrzało ponad 600 tys. unikalnych użytkowników internetu. Temat dwujęzyczności trafił na podatny grunt, wzbudzając wśród Polonii żywą dyskusję. Użytkownicy Facebooka komentowali filmy ponad 4 tys. razy, dzielili się nimi ze znajomymi przeszło 8 tys. razy, łącznie spotkały się one z ponad 26 tys. reakcji. Kampanią zainteresowano również media ogólnopolskie i polonijne - w

telewizji, radiu, prasie oraz na portalach internetowych pojawiło się ponad 100 publikacji.

- **REPATRIACJA KROK PO KROKU**

Program ten, realizowany po raz pierwszy w 2018 roku, skierowany jest do żyjących w Kazachstanie Polaków. Ma on poszerzyć wiedzę naszych rodaków o procesie repatriacji, a także ojczyściej historii, kulturze i języku oraz pomóc w podjęciu decyzji o przyjeździe do Polski. W 2018 roku w zorganizowanych w 13 miastach Kazachstanu spotkaniach szkoleniowo-informacyjnych wzięło udział łącznie 500 uczestników.

Ważną część projektu stanowił dwujęzyczny, polsko-rosyjski, poradnik „Repatriacja krok po kroku”, wydany w nakładzie 13 000 egzemplarzy we współpracy merytorycznej z Ministerstwem Spraw Zagranicznych i Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Repatriacji.

Częścią projektu jest strona internetowa www.repatriacja.pol.org.pl zawierająca interesujące przyszłych repatriantów akty prawne, formularze, poradnik oraz ponad 300 lekcji polskiej historii i kultury. Na stronie zorganizowano również kursy języka polskiego i przedsiębiorczości, skorzystało z nich prawie 400 uczestników.

- **100. LECIE NIEPODLEGŁOŚCI**

W ramach obchodów 100. rocznicy odzyskania przez Polskę wolności Fundacja zorganizowała szereg imprez i inicjatyw o charakterze niepodległościowym.

We wrześniu w warszawskim Wawrze zorganizowała imprezę plenerową o charakterze historyczno-patriotycznym „Mila Niepodległości 1920”. Jej kluczowym elementem był bieg na dystans 1920. metrów, w którym rywalizowały ze sobą dzieci ze szkół polskich z Litwy, Łotwy i Białorusi. Podczas imprezy zorganizowano również spotkanie z uczestnikami Powstania Warszawskiego, pokaz grupy rekonstrukcyjnej, konkurs plastyczny, wideo-mapping, rozgrywki strategicznych gier planszowych, a na scenie pojawiły się zespoły z Białorusi, Litwy i Polski - „Białe Skrzydła”, „Folk Vibes” oraz „Daniel Gałązka z Zespołem”. Impreza została dofinansowana przez Fundację BGK im. J.K. Steczkowskiego i Fundację PGE Energia Ciepła.

W grudniu 2018 roku w wileńskim Domu Kultury Polskiej razem z Macierzą Szkolną na Litwie Fundacja zorganizowała turniej wiedzy historycznej "Historiada". W imprezie wzięli udział uczniowie polskich szkół na Litwie a poprowadzili ją polscy dziennikarze z Polski i Litwy. Oprawą muzyczną imprezy zajął się zespół Black Biceps.

Z okazji 100. rocznicy odzyskania niepodległości Fundacja przygotowała też specjalną publikację – komiks „Epopcja legionowa”, przybliżający czytelnikom treści historyczne i bohaterów narodowych czasów walki o niepodległość. Twórcami albumu zostali uznani w środowisku komiksowym artyści – autorem ilustracji był Tomasz Niewiadomski, a scenariusz napisał Grzegorz Janusz. Projekt finansowany był przez Narodowe Centrum Kultury.